

Četnost výskytu smíšených frankatur emise Hradčany s rakouskými a uherskými známkami

V tomto článku jsme se zaměřili na smíšené frankatury známek Hradčany se souběžně platnými známkami rakouského a uherského původu v období od 18.12. 1918 do 28.2. 1919. Cílem bylo určit skutečnou frekvenci jejich výskytu v běžném provozu. Proto jsme v hodnocení vycházeli především z dochovaných balíkových průvodek a peněžních poukázek, které jsou v tomto ohledu jistě autentičtější materiálem než listovní zásilky, na kterých je možno nalézt mnohdy až velmi absurdní kombinace smíšených frankatur.

Nejprve připomeneme několik základních údajů. Po vyhlášení nezávislé Československé republiky dne 28. října 1918 byly na základě zákona č.11/1918 Sb. Národního výboru československého o zřízení samostatného státu československého ponechány v platnosti všechny zemské a říšské zákony (viz čl. 2 zákona č.11/1918 Sb. „Veškeré dosavadní zemské a říšské zákony a nařízení zůstávají prozatím v platnosti.“). V praxi to znamená, že vzniklá Československá republika přebírá i ceniny platné ke dni 28. října 1918 v Rakousko-Uhersku, tj. bankovky a mince Rakousko-Uherské banky a také poštovní známky rakouské a uherské pošty. Tyto poštovní známky jsou od data 28. října 1918 používány na území ČSR jako československé známky předběžné. „Předběžnost“ rakouských a uherských známek končí dne 18. prosince 1918 vydáním prvních definitivních československých známek emise Hradčany o hodnotách 5 a 10 haléřů. Od tohoto data jsou RU známky používány již jako souběžné, a to až do 28. února 1919, kdy jejich platnost končí. V praxi jsou však ještě nějakou dobu používány, o čemž svědčí nálezy celistvostí.

Obr. 1: Dva díly z dobírkové poštovní poukázky zaslané 27.2. 1919 ze Skalice a vyplacené známkami 3 h a 20 h Hradčany a dále uherskou známkou Ženci 2 h.

V dalším se nebudeme zabývat rakouskými a uherskými známkami, které jsou v bohaté škále používány ve smíšených frankaturách, ale zaměříme se na hradčanské známky nezoubkované a jejich výskyt ve smíšených frankaturách v období od 18.12. 1918 do 28.2. 1919. Přehled známek emise Hradčany, které byly v této době již vydány a mohly být i použity ve smíšených frankaturách, je uveden v následující tabulce:

Emise a hodnota (nezoubkované)	Barva	Datum vydání stanoveno dle Věstníku dle nálezu	
Hradčany 3 h	fialová	neuvedeno	21.12. 1918
Hradčany 5 h	zelená	18.12. 1918	18.12. 1918
Hradčany 10 h	červená	18.12. 1918	18.12. 1918
Hradčany 20 h	modrozelená	neuvedeno	30.12. 1918
Hradčany 25 h	modrá	neuvedeno	30.12. 1918
Hradčany 30 h	žlutá	neuvedeno	17.1. 1919
Hradčany 40 h	oranžová	neuvedeno	23.1. 1919
Hradčany 50 h	fialová	neuvedeno	27.2. 1919
Hradčany 100 h	hnědá	neuvedeno	14.1. 1919
Hradčany 200 h	ultramarínová	neuvedeno	14.1. 1919
Hradčany 400 h	modrofialová	neuvedeno	29.1. 1919

Kromě známek 5 h a 10 h není ve Věstníku konkrétní datum vydání uvedeno.

Obr. 2 (vpravo): Dva díly z peněžní poukázky odeslané z Nagy Topolcsány 28.2. 1919, frankována známkou Hradčany 5 h a uherskými známkami Parlament 50 f a Karel 10 f.

Obr. 3 (vlevo): Ústřížek peněžní poukázky odeslaný z Prahy 26.2. 1919 a vyplacený známkou Hradčany 3 h a rakouskou Koruna 12 h.

Na základě nám dostupných materiálů jsme se pokusili stanovit četnost zastoupení jednotlivých hodnot hradčanských známek ve smíšených frankaturách. K dispozici byl vzorek 205 kusů celistvostí a výstřížků jak listovních zásilek (84 ks), tak i balíkových průvodek a peněžních poukázek (121 ks). Statistické výsledky jsou shrnuty v následující tabulce:

Emise a hodnota (nezoubkované)*		Četnost použití			
		Průvodky a poukázky		Listovní zásilky	
Hradčany	3 h	6 ks	4 %	27 ks	19 %
Hradčany	5 h	25 ks	17 %	58 ks	41 %
Hradčany	10 h	48 ks	34 %	40 ks	29 %
Hradčany	20 h	44 ks	31 %	10 ks	7 %
Hradčany	25 h	5 ks	4 %	3 ks	2 %
Hradčany	30 h	5 ks	4 %	1 ks	1 %
Hradčany	40 h	1 ks	1 %	–	0 %
Hradčany	50 h	–	0 %	–	0 %
Hradčany	100 h	3 ks	2 %	–	0 %
Hradčany	200 h	4 ks	3 %	1 ks	1 %
Hradčany	400 h	–	0 %	–	0 %

* K dispozici jsme měli také celistvosti se zoubkovanými hradčanskými známkami (8 ks se známkou Hradčany 5 h zoubkované 11½ a 2 ks známkou 10 h zoubkované 11½), tyto však nejsou kvůli přehlednosti do statistiky zahrnuty.

Obr. 4: Dva díly z dobírkové poštovní poukázky zaslané 28.2. 1919 ze Žilotic do Strážnice na Moravě; vyfrankována byla rakouskou známkou Znak 1 K a zn. Hradčany 10 h.